

87913

Vår Fågelvärld 40 (1981):57-65

Sällsynta fåglar i Sverige 1979 – rapport från SOF:s raritetskommitté

CARL-AXEL BAUER

Härmed presenteras den femte rapporten från SOF:s raritetskommitté (Rk) om fynd av sällsynta fågelarter och -raser i Sverige. Den innehåller alla under år 1979 gjorda fynd av sällsynta fåglar som hittills har rapporterats till och godkänts av Rk. Vidare redovisas några äldre fynd som ej tidigare har publicerats i *Vår Fågelvärld*. För en presentation av Rk, dess målsättning och arbetsformer, se VF 31: 80-82.

Fynd under 1979 av sällsynta fågelarter, som ej omfattas av denna rapport, har redan publicerats i VF i den s.k. allmänna fågelrapporten (Risberg 1980). Uppdelningen är sådan, att Rk-rapporten, med några få undantag, endast tar upp arter och raser, som i alla dräkter och i alla delar av landet skall rapporteras till Rk. Vidare har vissa fynd för 1979 ännu ej slutbehandlats av Rk. Sannolikt tillkommer därför ytterligare några raritetsfynd från detta år i kommande rapporter.

Rk har hittills för bedömning erhållit 218 rapporter avseende observationer under 1979. Av dessa har 161 (74 %) godkänts, varav ca 140 fynd nu publiceras i denna sammanställning. Dessa fynd avser 39 arter eller raser. Av de 20 resterande, godkända rapporterna har en del publicerats av Risberg (1980), medan resten utgör dubbelrapportering. Bland de kvarvarande 57 rapporterna är 30 under utredning, medan 27 (12 %) underkänts på grund av att beskrivningarna inte med full säkerhet utesluter förväxling med andra arter.

Raritetåret 1979

Ur raritetssynpunkt utgjorde senare hälften av maj och början av juni höjdpunkten för 1979. Under denna period förhärskade vid flera tillfällen varma, sydliga och sydostliga vindar, som ju traditionellt brukar föra med sig rariteter från motsvarande områden. Detta resulterade också i observationer av bl.a. svarthuvad mås *Larus melanocephalus*, vitvingade tärnor *Chlidonias leucopterus*, rostgumpsvalar *Hirundo daurica*, fältsångare *Acrocephalus agricola* och rödhuvad törnskator *Lanius senator*. Även en för landet ny

art, den enda under 1979, stubbstjärtseglare *Apus affinis*, observerades under denna period (Rudebeck, 1980).

Under senare delen av sommaren sågs ytterligare en del intressanta rariteter: stäppörn *Aquila rapax*, rödfalk *Falco naumanni* och tuvsnäppa *Calidris melanotos*.

Hösten var tämligen lugn ur raritetssynpunkt. Dock sågs bl.a. östliga svarthakade buskskvättor *Saxicola torquata maura/stejnegeri* samt kungsfågel- och taigasångare *Phylloscopus proregulus* och *inornatus*. En observation av ismå *Pagophila eburnea* i november bör också omnämnas.

Slutligen skall framhållas ett rekordartat uppträdande av bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus* (maj och oktober) och rosenstare *Sturnus roseus* (framför allt i maj).

Arter som bedöms av Rk

Följande kategorier skall bedömas av Rk:

1. Nya arter (raser) för landet.
2. Arter (raser) av vilka färre än 20 fynd t.o.m. 1975 föreligger i landet enligt *Sveriges fåglar* (SOF 1978).
3. Nedan i särskild artlista uppräknade arter.
4. Övriga observerade arter som av VF-redaktionen eller lokal rapportkommitté bedöms böra hänskjutas till Rk för yttrande.

Artlista

Islom, vitnäbbad islom, grå lira (hela landet utom Västkusten norr om Kullen i Skåne), mindre lira (hela landet utom Västkusten norr om Kullen), stormsvala, klykstjärtad stormsvala, toppskarv, ägretthäger, ormörn, stäpphök, mindre skrikörn, större skrikörn, stortrapp, brednäbbad simsnäppa, bredstjärtad labb, storlabb (hela landet utom Västkusten norr om Kullen), vitvingad trut, stäpphöna, minervauggla, stor piplärka, sädesärta (enbart rasen *Motacilla a. yarrellii*), taiga-sångare, pungmes (enbart Svealand och Norrland), rosenstare, dvärgsparv (hela landet utom Norrbotten och Lappland).

Tabell 3. Månatlig fördelning av samtliga svenska fynd av kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus* och taiga-sångare *Ph. inornatus*

Monthly distribution of all Swedish records of Pallas's Warbler and Yellow-browed Warbler.

Månad Month	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	Summa Total
<i>Ph. proregulus</i>	0	0	0	0	1	0	0	0	4	27	1	0	33
<i>Ph. inornatus</i>	0	1 ^{*)}	1 ^{*)}	0	0	0	0	0	20	25	3	0	49

^{*)} Samma fågel (same bird)

Gransångare *Phylloscopus collybita tristis*

Öl: 1 ex. Ottenby 7.10 (Göran Walinder m.fl.), 1 ex. Ottenby 23.10 (Göran Walinder m.fl.).

Denna östliga ras av gransångare fångas nu nästan varje höst vid Ottenby.

Rödhuva törnskata *Lanius senator*

Bl: 1 ex. Utklippan 14.5 (Peter Strandvik m.fl.).
 Öl: 1 ad. hane Nygärde 19.5 (Johnnie och Hans Anderson), 1 ex. Ottenby 28.5 (Göran Walinder m.fl.), 1 ex. Ottenby 12.6 (Björn Anderson m.fl.; Göran Walinder m.fl.).

Totalt föreligger 24 fynd, de flesta från maj.

Rosenstare *Sturnus roseus*

Öl: 2 ad. Näsby 24.5 (Johan Wallander; Mikael Stål; Mikael Larsson; Jan Petterson m.fl.), 1 ad. Löttorp 25.5 (Göran Wendt), 1 ad. Ottenby 31.5 (Björn Klevemark), 1 ad. Petgårde 16-18.6 (Kennerth Kullman; Mikael Larsson m.fl.).
 Gtl: 1 ad. Rivet. Sundre 28.5 (Martin Amcoff m.fl.).
 Nrk: 1 ad. Tarsta, Pålshoda 27-29.5 (Torbjörn Arvidson).
 Dlr: 1 ad. Furudal 3.7 (Mats Björklund, Kjell Flink).

De åtta hittills rapporterade rosenstararna för 1979 utgör en ovanligt hög siffra och återspeglar utan tvekan ett invasionsartat uppträdande. Härmed föreligger 46 fynd av arten.

Godkända fynd från 1978 och tidigare samt korrigeringar

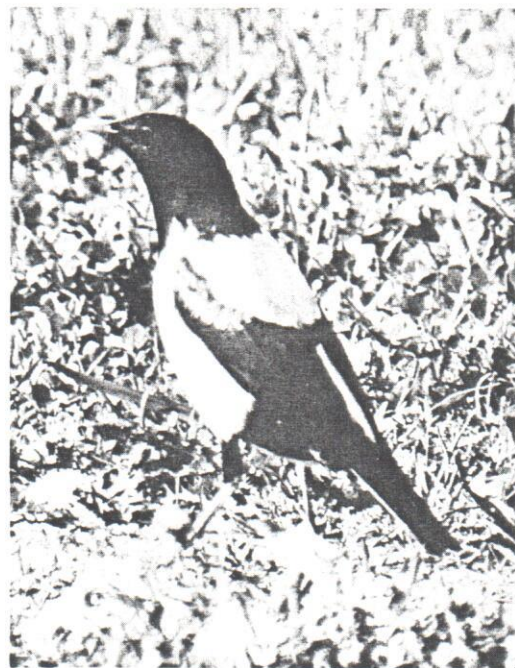
Vitnåbbad islom *Gavia adamsii*

Öl: 1 ex. vinterdr. eller juv. Ottenby 29-30.7.77 (Björn Anderson m.fl.).

Ett publicerat fynd (Ohlsson, 1980) från Halland 1978 skall vara: 1 ex. ljus dräkt (2-åring?) Stallviken 19-22.5.1978 (Mats Eriksson m.fl.).

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa*

Boh: 1 ex. Hönö 17.11.78 (Richard Johansson m.fl.).
 Vrm: 1 hane funnen död Södra Torp, Norra Ny, nov. 1960. (Halle Engström, Erik Borgström). Fågeln tillvaratagen och monterad.

Rosenstare vid Tarsta, Pålshoda, 29.5.1979. Foto: Torbjörn Arvidson.

Sturnus roseus at Pålshoda, May 1979.

Ägretthäger *Egretta alba*

Sk: 1 ex. Krankesjön 4.7.78 (Jesper Skaarup, Michael Grell).

Amerikansk bläsand *Anas americana*

Vstm: 1 hane Västerfärnebo 9-11.5.77 (Bo Eriksson m.fl.), 1 hane Västerfärnebo 25.4.78 (Bo Eriksson m.fl.).

Totalt föreligger nu sex fynd av denna art. Det är dock inte osannolikt att det är samma exemplar som två år i rad visat sig vid Västerfärnebo.

Krick
 Vg:
 Pet
 Vstm:
 Bjö
 Vitög
 Vstm:
 Lar
 Vitna
 Sk: 1
 Detta
 men ä
 Större
 Sk: 1
 m.f
 Stytl:
 Sk: 1
 Hl: 1
 Mo
 Bred:
 Vg: 1
 Citro
 Gstr:
 Gulä
 Vstm
 Kä
 Femt
 väste
 Svart
 stejne
 Sk:
 Pe
 Pe
 Taiga
 Smr:
 Svc
 Gran
 Upl:
 Ka
 Stjär
 Öl: 1
 Ha
 Rose
 Ög:
 Ar
 Klipi
 Nb:

ulius och taiga-

amma Total
33
49

0.5.1979. Foto:

kaarup, Michael

77 (Bo Eriksson
78 (Bo Erikssonart. Det är dock
plar som två år i**Kricka** *Anas crecca carolinensis*

Vg: 1 ad. hane Hornborgasjön 9-13.6.78 (Bengt Pettersson m.fl.; Jan Skidell m.fl.).

Vstm: 1 ad. hane Fläcksjön, V Sala 27.4.78 (Stefan Björklund).

Vitögd dykand *Aythya nyroca*

Vstm: 1 ad. hane Gnien, Ramnäs. 6-8.5.77 (Sören Larsson m.fl.).

Vitnackad svärta *Melanitta perspicillata*

Sk: 1 hona Åhus hamn 2.4 (Leif Nordin m.fl.).

Detta fynd har rapporterats tidigare (Ohlsson, 1980) men är ej det 13:e utan det 14:e fyndet i landet.

Större skrikörn *Aquila clanga*

Sk: 1 subad./ad. Ellestadssjön 4.11.78 (Tim Andersen m.fl.).

Stytlöpare *Himantopus himantopus*

Sk: 1 ex. Sandhammaren 15.10.78 (Gustaf Rudebeck).

Hl: 1 ad. hane Tjolöholm 5.5.78 (Jan Mogren, Reine Morlejung).

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus*

Vg: 1 juv. Vänersborg 23.9.78 (Bo Kumlin m.fl.).

Citronärla *Motacilla citreola*

Gstr.: 1 ex Gävle soptipp 17.11.78 (Lars Strindberg).

Gulärla *Motacilla flava feldegg*

Vstm: 1 hane Näs, Fläcksjön 6-8.5.1977 (Karl-Gunnar Källebrink m.fl.).

Femte fyndet av denna gulärleras, som närmast häckar väster och norr om Svarta havet.

Svarthakad buskskvätt *Saxicola torquata maura/stejnegeri*

Sk: 1 yngre hona Ljunghusen 18.3.78 (Christer Persson), 1 juv hane Skanörs Ljung 28.10.78 (Christer Persson).

Taigasångare *Phylloscopus inornatus*

Smr: 1 ex. ringmärkt Hartsö-Enskär 15.9.78 (Claes Svedlindh och Claes Lundkvist).

Gransångare *Phylloscopus collybita tristis*

Upl: 1 ex. Svenska Högarna 2.10.78 (Bill Douhan, Karl-Olof Johansson).

Stjärtmes *Aegithalos caudatus europaeus*

Öl: 1 ex. Bejershamn 24.5.77 (Stefan Lithner, Ragnar Hall).

Rosenstare *Sturnus roseus*

Ög: 1 ad. Kolsbro, N Tåkern 10.6.76 (Alvor och Anders Elf).

Klippsparv *Emberiza cia*

Nb: 1 ad. hane Boden 6.4.78 (Herman Sundkvist).

Ett varmt tack riktas till Rk:s medlemmar för konstruktiv kritik av manuskriptet.

Summary: Report on rare birds in Sweden in 1979.

This paper lists about 140 records of 39 species or subspecies of rare birds observed in Sweden during 1979, so far accepted by the Swedish Rarities Committee. Additionally, a few records from 1978 and earlier are included.

The most interesting period, in terms of rarities, was the second half of May and early June, when warm south-easterly winds brought birds such as *Larus melanocephalus*, *Chlidonias leucopterus*, *Hirundo daurica*, *Acrocephalus agricola* (singing male, the song being recorded) and *Lanius senator*. During this period, also, the first Swedish record of *Apus affinis* was made (Rudebeck, 1980). A pair of *Phalaropus fulicarius* was seen in early June in northernmost Lapland, but nothing indicated breeding.

Later in the summer, one *Aquila rapax* and one *Falco naumanni* were seen in S. Sweden.

Unusually high numbers of *Stercorarius pomarinus* and *Sturnus roseus* were observed in May, and October and May, respectively.

Litteratur

- Alexandersson, H. 1979. En hybridisering mellan vitvingad tärna *Chlidonias leucopterus* och svarttärna *Chlidonias niger* på Öland 1978. *Calidris* 8:151-155.
- Hedgren, S. & Svensson, L. 1980. *Fågelguiden*. Stockholm.
- Jonsson, L. 1979. En hybrid mellan vitkindad gås *Branta leucopsis* och rödhalsad gås *Branta ruficollis* observerad på Faludden våren 1978. *Bläcka* 5:14-17.
- Ohlsson, J. 1980. Sällsynta fåglar i Sverige 1978 - en rapport från SOF:s raritetskommitté. *Vår Fågelvärld* 39:35-42.
- Risberg, L. 1980. Fågelrapport för 1979. *Vår Fågelvärld* 39:291-314.
- Rogers, M.J., m.fl. 1980. Report on rare birds in Great Britain in 1979. *British Birds* 73:491-534.
- Rudebeck, G. 1980. Den stubbstjärtade seglaren, *Apus affinis*, en för Sverige ny fågelart. *Vår Fågelvärld* 39:265-274.

C.-A. Bauer, Kruthornsgränd 16, S-222 52 Lund